

**Kambja Valla Üldplaneering, Tartumaa
Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne**

Ekspert: Tõnu Oja

Tartu 2007

Sisukord

Sisukord.....	2
Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne.....	4
1. Strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja peamiste eesmärkide iseloomustus.	4
2. Strateegilise planeerimisdokumendi seos muude asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega.....	4
3. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal ja alternatiivsete arengustsenaariumide korral, alternatiivide võrdlus ja tõenäolised arenguvõimalused juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida.	5
4. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisest lähtuvad keskkonnaprobleemid: 8	
4.1. Probleemid, mis on seotud kaitsealade, kaitsealuste üksikobjektide ja liikidega... 8	
4.2. Muud keskkonnaprobleemid.	8
5. Strateegilise planeerimisdokumendi jaoks olulised rahvusvahelised, Euroopa Liidu või riiklikud keskkonnakaitse eesmärgid ja nende eesmärkide ning muude keskkonnakaalutluste arvestamine strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel... 8	
6. Eeldatavalt keskkonnale avalduva olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, positiivse ja negatiivse mõju hinnang, hinnang inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadetele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele, jäätmetekke võimaluste hinnang ning mõju prognoosimiseks kasutatud meetodid.	11
7. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülene keskkonnamõju.....	12
8. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed.	12
9. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel käsitletud alternatiivsete arengustsenaariumide valik.	12
10. Parima alternatiivse arengustsenaariumi leidmise viis.....	13
11. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine ja avalikkuse kaasamine.	14
12. Raskused, mis ilmsid keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel.	15
13. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja mõõdetavad indikaatorid.....	15
Kokkuvõte.	15

Lisa 1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm ja selle avaliku arutelu protokoll.	17
Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm.....	17
Kavandatava tegevuse eesmärk.	17
Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus.....	17
Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse ja võimaliku mõju Natura 2000 võrgustiku alale.....	17
Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu.....	18
Keskkonnamõju hindamisel kasutatav hindamismetoodika.....	18
Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise ning selle tulemuste avalikustamise ajakava.....	18
Ajakava.....	19
Andmed strateegilise planeerimisdokumendi koostaja kohta ning eksperdi nimi.	20
Kambja valla üldplaneeringu lähteseisukohti ja eskiislahendusi tutvustava ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku arutelu P R O T O K O L L.....	21
Lisa 2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll.	23
Lisa 3. Asutuste ja isikute ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning ülevaade nende arvestamisest või arvestamata jätmise põhjendustest.....	23

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne.

Kambja Valla Üldplaneering, Tartumaa.

1. Strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja peamiste eesmärkide iseloomustus.

Kambja Valla üldplaneeringuga määratakse maa- ja veealade kasutamise üldtingimused valla territooriumil ning luuakse alus valla tasakaalustatud arenguks. Üldplaneeringuga määratud põhimõttelisi lahendusi täpsustatakse vajadusel detailplaneeringutega. Valla üldplaneering lähtub valla geograafilisest ja funktsionaalsest asendist tulenevatest majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonda mõjutavatest teguritest. Niisugusteks olulisteks teguriteks on kuulumine Tartu linna lähiümbrusesse siiski vahetu piirnemiseta Tartu linnaga (Tartu mõjutab lähiümbrust oma infrastruktuuri ja töökohtadega ning inimeste puhkevajadusega lähiümbruses); valda kirde-edela suunal läbiva Tallinn-Tartu-Luhamaa põhimaantee (T2 ehk E 263, kulgeb Kambja vallas vahemikus 197.5 – 207.8 km.) ja Tatra-Otepää-Sangaste tugimaantee arendamise kava, samuti valda läbiv Tartu-Petseri raudtee, mille mõju on siiski väiksem; olemasolev asulate süsteem ja tootmisalad oma arengupotentsiaali ja –kavadega; valla territooriumil paiknevad kaitsealused objektid, eesotsas suurimaga neist – Pangodi maastikukaitsealaga. Valla arengut planeerides on aluseks võetud kõigi oluliste tegurite koosmõju ning selle alusel püütud leida sobiv maakasutus erinevatele maa-aladele.

Kambja valla ruumilise arengu põhimõteteks on üldplaneeringuga kavandatud:

kaasaegse ja inimsõbraliku elukeskkonna säilitamine ja edasi arendamine;

väljakujunenud keskuste arendamine ja osaline laiendamine;

olemasolevat infrastruktuuri maksimaalselt ära kasutav hoonestus;

Tartu linna rekreatiivse ja majandusliku tugialana toimiv elu- ja töökeskkond;

väärtusliku metsa- ja põllumaa ning maastike säilitamine ja väärtustamine ning sihtotstarbeline kasutamine.

Üldplaneeringuga määratakse maa-alade peamised kasutusotstarbed, mis arvestavad olulisel määral maa senist kasutusotstarvet. Samuti on üldplaneeringuga määratud piirangud ja tingimused, mille järgimise kaudu realiseeruvad ruumilise arengu põhimõtted ning kasutuspiirangutega alade (nt väärtuslikud maastikud) iseloomu säilimine – kruntide minimaalsed suurused, hoonestusalade minimaalsed vahekaugused, täisehituse määr, haljastuse, sh kõrghaljastuse osatähtsus erineva kasutusega maadel jne.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi seos muude asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega.

Üldplaneeringu raamistiku loob Tartumaa maakonnaplaneering ning selle teemakihid, millest mitmed (väärtuslikud maastikud, roheline võrgustik, kaitsealused objektid) on eriti

olulised ka planeeringu realiseerimisest tuleneva keskkonnamõju võimaliku ulatuse ja määra seisukohalt. Valla üldplaneering on selles mõttes konservatiivne – kergekäelisi maakonnaplaneeringu muutmise ettepanekuid ei tehta, täpsustatakse ja määratletakse detailsemal tasemel väärtuslike maastike (ptk. 2.10 väärtuslikud maastikud, maastiku üksikelemendid ja looduskooslused, aga ka ptk 2.8 miljööväärtuslikud hoonestusalad, ptk. 2.9 väärtuslikud põllumaad) ning roheline võrgustiku alade (ptk. 2.11) piiritlemine, tehakse ettepanekud täiendavate objektide kaitse alla võtmiseks (ptk. 2.14). Tehakse ettepanek maakonnaplaneeringus Kambja valla territooriumile määratletud tiheasustusalade ära jätmiseks.

Olulisel määral determineerivad valla arenguvõimalusi valda läbivad üleriigilise tähtsusega maanteed, mille arengukava oli valla üldplaneeringu alustamise hetkel osaliselt ebamäärane kuid mida üldplaneeringu tegemise käigus peetud aruteludes Maanteeametiga märkimisväärselt täpsustati. Kõige probleemsemaks konfliktiks oli Kambja aleviku areng Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa esimese klassi maantee ääres, kus aleviku arenguloogika eeldaks ühe arenguvõimalusena elamualade paiknemist kahel pool maanteed, mis on ebasoovitav lahendus nii maantee ohutuse ja kasutusmugavuse kui valla elukeskkonna inimsõbralikkuse (ohutuse), loodus- ja sotsiaalse keskkonna arenguvõimaluste seisukohalt ning mõjub ebasoodsalt valla keskuse majandusarengule. Läbirääkimiste käigus leiti osapooli võimalikult paremini rahuldav lahendus ning piiritleti olulisel määral maantee arenguks vajaliku (reserveeritava) maa-ala ulatust.

Pangodi maastikukaitsealal ning selle vahetus ümbruses lähtub valla üldplaneering otseselt kaitseala üldplaneeringust, mis on detailsem kui valla üldplaneering. Maastikukaitseala üldplaneering ja valla üldplaneering täiendavad teineteist ning Kambja valla üldplaneering ei muuda maastikukaitseala üldplaneeringut kuid võib seada täiendavaid kitsendusi, mis kehtivad ka maastikukaitsealal analoogiliselt teistele maa-aladele seatavate tingimustega.

3. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal ja alternatiivsete arengustsenariumide korral, alternatiivide võrdlus ja tõenäolised arenguvõimalused juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida.

Valla üldplaneering lähtub eeldusest, et keskkonda ei mõjutata, seega üldplaneeringuga eeldatavalt mõjutatavat keskkonda ei ole.

Valla üldplaneeringu realiseerimine toimub valla territooriumil, seega avalduvad kõik mõjud, sh teoreetiliselt võimalikud mõjud keskkonnaseisundile samal alal.

Valla territooriumile jäävad objektid on kujutatud üldplaneeringu põhijoonisel.

Kambja valla keskkonnaseisund on üldiselt hea.

Valda läbivate maanteede lähiümbruse välisõhku mõjutab liiklus maanteel, kohati, nt Kambja alevikus, on maantee kaitsevöönd ebapiisav koos sellest tuleneva mõjuga sotsiaalsele keskkonnale. Valda läbib raudtee koos sellest tuleneva võimaliku keskkonnamõjuga, valla territooriumil paiknevad ettevõtted, nt Reola Gaas võivad kujutada ohtu lähiümbrusele.

Kõigi võimalike keskkonnale mõju avaldavate objektide areng on üldplaneeringus kajastatud, kuid seda ei määra eeskätt üldplaneering vaid konkreetse objekti arengukava/planeering. Üldplaneering näeb ette objekti arenguks vajaliku territooriumi ning vajadusel kaitsevööndi / puhvri selle ümber ja minimeerib sel viisil ebasoovitava keskkonnamõju avaldumise võimaluse.

Üldplaneeringu realiseerimata jätmise soodustaks omasoodu toimuvaid arengulisi protsesse, mis kokkuvõttes oleksid ohtlikumad looduskeskkonnale (nt võimalikud ehitustegevuse surved kaitsealustel maadel või nende lähikonnas, tasakaalulise üldpildi puudumine detailplaneeringute lähteülesannete formuleerimisel ning sellest tulenev võimalik oht väärtuslikele maastikele), väärtuslike maastike täisehitamise oht piirangute puudumisel ehitustegevusele neil aladel ja sotsiaalsele elukeskkonnale (nt. maanteearengukoridori maakasutus sellest tuleneda võivate oluliste konfliktidega).

Üldplaneeringu puhul ei ole võimalik välja tuua mõningaid alternatiive ja neid siis omavahel formaalselt võrrelda. Alternatiivid (valik erinevate lahenduste vahel) tekivad väga paljudes üksikküsimustes, kus püütakse leida optimaalset lahendust, ning erinevaid kombinatsioone üksikküsimuste lahendusena võimalikest alternatiividest on väga palju.

Kambja valla üldplaneeringu alternatiividena käsitleti keskkonnamõju strateegilise hindamise juures võimalikke erinevaid lahendusi olulistes üksikküsimustes, põhialternatiiviks kujunes reeglina mingitest lähtekohtadest ja vajadustest tulenev optimaalne lahend ning sellega võrreldavate alternatiivide hulga (põhimõtteliselt avatud hulk kõikvõimalikke lahendeid) moodustasid optimaalsest erinevad võimalikud otsustused. Seega on alternatiivide võrdlemisel üldplaneeringus oluline pigem küsimuse lahendamise põhimõtte kui konkreetne lahendus ja optimaalse põhialternatiiviga võrreldavad alternatiivid oleksid optimaalsest erinevate printsiipide järgimine või printsiibi puudumine.

Välja võib tuua järgmised olulisemad valdkonnad, millistes lahenduse põhimõtteid keskkonnamõju strateegilise hindamise juures kaaluti.

I üldine lähenemine: põhialternatiiv traditsioonilise maaelule iseloomuliku keskkonna säilitamine valla arenguks vajalike eelduste loomisega. Erinevad alternatiivid on kontrollimatu tiheasustusalade teke (nn karbikülad) ja hajaasutuse liigne täisehitamine, väärtuslike maastike ja vaadete kadumine, konfliktid valda läbivate maanteede ääres. Konkreetsete küsimuste otsustamiseks leiti põhimõttelisest valikust lähtuvad printsiibid, mis eeldatavalt tagavad soovitud tulemuse – erinevad asustustiheduse nõuded ja piirangud erinevates piirkondades, tiheasustusalade võimalikult täpne määratlemine, vallast sõltumatute otsuste (nt maantee ja raudtee areng) puhul huvide ja arengukava ning selle ruumilise ilmnemise kokkuleppimine võimalikult täpselt ja võimalikult varakult, mis väldib nõu igaks juhuks maade reserveerimist.

II Huvikonfliktide lahendamine maanteekoridorides: Kambja alevi ümbersõit, Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa maantee koridor Kambja alevi läbimisel. Põhialternatiivi printsiibiks on sujuvalt toimiv maantee, mis võimalikult vähe lõhub asustusstruktuuri, väldib tiheasustusalade arendamist kahel pool maanteed. Viimane oleks sotsiaalse elukeskkonna jaoks äärmiselt ebasoovitav nii liiklusohutuse, elanike, eriti laste ohutuse, aga ka maanteelt lähtuva müra ning õhusaaste mõju tõttu. Üsna hästi oli võimalik maantee arenguks vajalik koridor määratleda Kambja alevi ümbersõidul Rebase – Nõo suunal.

Maantee koridor planeeriti Kambja alevi territooriumi serva vältides võimalikult alevi territooriumist „tükide” eraldumist teisele poole maanteed. Tartu – Võru maantee koridori puhul püüti järgida sama printsiipi kuid maantee koridor paikneb Kambja aleviku südamikule liialt ligidal. Seetõttu täielikult vältida alevi võimaliku perspektiivse arengu territooriumi paiknemist lääne pool maantee koridori ei ole võimalik. Siiski, maanteeametiga läbirääkimiste tulemusena saavutati täpselt määratletud koridor ning võimalike konfliktide puhul ka mitmetasandiliste lahenduste ning müratõkete projekteerimine vajadusel. Arvestades maantee arengukava, on võimalikud muudatused siin ajaliselt kaugemas tulevikus kui pragune üldplaneering, seega oli oluline kokku leppida maantee koridor, vältimaks seal konfliktseid arenguid ent detailsed lahendused jäävad tulevikku.

III Maastike ja asustusstruktuuri tagamine: maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste määramine, tiheasustusalade valik, asustustiheduse reguleerimine väärtuslikel maastikel.

Tiheasustusalade valiku puhul oli oluline printsiip piirduda realselt vajalike alade piiritlemisega, kus on tiheasustuse rajamine otstarbekas, millel on majanduslik ja kinnisvaraarenduslik potentsiaal ning vältida ebarealistlike (ja seega tõenäoliselt poolikult realiseeruvate alade kavandamist). Asustustiheduse planeerimiseks seati üldplaneeringus erinevad piirangud hajaasutuse ja tiheasustuse jaoks (eraldi ka erinevate tiheasustusalade jaoks lähtudes keskuse olulisusest ja väljakujunenud elukeskkonnast). Võimalike piiravate printsiipidena kaaluti nii minimaalse krundi suuruse kui hoonekomplekside vahelise minimaalse kauguse kasutamist ning erinevaid arvvaartusi piirangute puhul. Seati detailplaneeringu kohustusega alad ning võimalus nõuda neil keskkonnamõju strateegilist hindamist. Kaaluti ka teatud aladele (nt rohevõrgustiku aladel) kohustusliku keskkonnamõju hindamise seadmist detailplaneeringutele kuid põhialternatiiviks lepiti kokku, et otsuse teeb igal konkreetsel juhul vallavalitsus lähtudes tingimustest, vajadusest ning planeeritavast tegevusest. Formaalse kohustuse kirjutamisega üldplaneeringusse võib tekkida sisuliselt põhjendamatu keskkonnamõju hindamise nõudmine samas vajadusel on seda võimalik alati nõuda.

Olulisemad põhialternatiivi piirangud /ettekirjutused on

Hoonestusala määramisel kompaktselt hoonestatud või hoonestatavatel aladel tuleb arvestada reaalse hoone suuruse ja kõrgustega. Hoonestusalasid ei tohi määrata põhimõttel, et mida suurem hoonestusala, seda parem – ehitatavad hooned peavad oma suuruse kõrguse ja asukohaga moodustama ruumilise terviku. Detailplaneeringu koostamisel tuleb lisaks suurimale lubatud hoone kõrgusele määrata ka vähim lubatud hoone kõrgus. Projekteerimistingimuste või detailplaneeringu alusel võib väärtuslikel põllumaadel üldreeglina lubada uushoonestust vaid endistel talukohtadel ja juhul kui lähima olemasoleva hoonetekompleksini on vähemalt 250 m, mis tagaks väljakujunenud hajaasustusliku struktuuri säilimise. Minimaalne krundi suurus Kambja aleviku piirides on 2000 m², väljaspool Kambja alevikku 3000 m². Vähemalt 15% planeeritud tootmis- ja ärimaa ning sotsiaalmaa krundi pindalast tuleb haljastada.

Kambja vallas on detailplaneeringu koostamise kohustusega Kambja aleviku haldusterritoorium; Vana-Kuuste küla kompaktse hoonestusega alad; Pangodi

maastikukaitseala; planeeritud uued elamu-, tootmis- ja sotsiaalmaa, va üldmaa, sihtotstarbega maa-alad.

Põhialternatiivist erinevate alternatiivide puhul oleks oht väärtuslike maastike liigseks täisehitamiseks ja ebamääraste (pool)tiheasustusalade tekkeks.

IV Kaitsealuste alade/objektide ja rohelise võrgustiku säilimine. Põhialternatiiviks kujunes kaitsealuste objektide säilimise tagamine ning rohelise võrgustiku terviklikkuse, sidususe ning võrgustikus piisavate tuumikalade säilimine. Selleks täpsustati maakonnaplaneeringuga pakutud rohelist võrgustikku ning lisati sinna olulisi koridore ja tuumikalasid. Seati ka piirangud rohevõrgustiku aladel ehitamiseks.

4. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisest lähtuvad keskkonnaprobleemid:

4.1. Probleemid, mis on seotud kaitsealade, kaitsealuste üksikobjektide ja liikidega.

Planeerimisdokumendi elluviimine kaitsealade, kaitsealuste üksikobjektide ja liikidega seotud probleeme ei tekita. Kaitsealad jäävad kaitse alla vastavalt vajadusele, kaitsealused objektid ja liigid on planeeringus välja toodud ning meetmed nende kaitse tagamiseks adekvaatselt kavandatud.

Kaitsealad ja kaitsealused objektid: Vt p 5

Planeeringuga lahendatakse ka väärtuslike maastike säilimise meetmed (piirangud muutustele, mis on suunatud maastike traditsioonilise ilme säilimisele.

4.2. Muud keskkonnaprobleemid.

Planeeringu elluviimisest täiendavaid keskkonnaprobleeme ei tõusetu.

5. Strateegilise planeerimisdokumendi jaoks olulised rahvusvahelised, Euroopa Liidu või riiklikud keskkonnakaitse eesmärgid ja nende eesmärkide ning muude keskkonnakaalutluste arvestamine strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel.

Kambja valla territooriumil paiknevad mõned NATURA 2000 võrgustiku alad ja jõekoridorid, mis on Euroopa Liidu keskkonnakaitse seisukohalt olulised. Kõik need objektid on üldplaneeringus kajastatud, üldplaneering rõhutab nende kaitse vajadust ja üldplaneeringu realiseerimine ohtu nende alade säilimisele ei kujuta.

Kambja valla territooriumil paiknevad mõned riikliku keskkonnakaitse seisukohalt olulised kaitsealused objektid (kaitsealad, liikide elupaigad). Kõik need objektid on üldplaneeringus kajastatud, üldplaneering rõhutab nende kaitse vajadust ja üldplaneeringu realiseerimine ohtu nende alade säilimisele ei kujuta. Sama kehtib ka maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslike maastike ja rohelise võrgustiku alade kohta, mis samuti on keskkonnakaitse eesmärkide täitmiseks olulised. Kõik keskkonnakaitse seisukohalt olulised alad ning objektid on kajastatud üldplaneeringu keskkonnakaardil (mõned korratud ka põhikaardil ning planeeringu seletuskirjas.

Kaitsealad ja kaitsealused objektid Kambja valla territooriumil:

Kambja valla territooriumil asuvad järgmised kaitsealused maa-alad ja looduse üksikobjektid:

Pangodi maastikukaitseala, mis asub Otepää kõrgustiku servaalal. Kaitseala on loodud 1964. aastal Pangodi järvestiku tuumiku (Pangodi järv, Kodijärv ja Kivijärv) ja neid ümbritseva mõhnastiku ning Kodijärve pargi kaitseks. Kaitseala peamise objekti, liigestatud kaldajoonega Pangodi järve absoluutne kõrgus on 105,4 m, suurim sügavus 10 m. Järve pindala on 115 ha. Kaitseala pindala on 383 ha. Kaitsealune taimeliik: aaskarukell (*Pulsatilla pratensis*). Pangodi maastikukaitsealal asuvad Pangodi järv, Kivijärv, Kodijärv, Palumäed, Pikksaare park ja Kodijärve park. Pikksaarel on supelrand, matkarada ja RMK piknikuplatsid. Palumäed on suures osas kaetud metsaga, järveäärsel nõlval on kokkutulekute- ja laagripaik, kus peetakse ka rahvapidusid. Hurdalahe ääres ja Palumägede nõlvadel kulgeb looduse matkarada. Pikksaare park on Pikksaare poolsaarel asuv metsapargi ilmeline puistu, kus ülekaalus on kased ja männid. Puistu keskel asub mälestusmärk Vabadussõjas langenutele.

Kambja vallas on Pangodi maastikukaitseala piires kehtestatud (kehtestatud 02.03.2006. a) Pangodi maastikukaitseala üldplaneering, mis on detailsem kui Kambja valla üldplaneering. Pangodi maastikukaitseala üldplaneering ja Kambja valla üldplaneering täiendavad teineteist. Juhul, kui Kambja valla üldplaneering ja Pangodi maastikukaitseala üldplaneering mingis osas ei ühti, tuleb aluseks võtta Pangodi maastikukaitseala üldplaneering. Kui Pangodi maastikukaitseala üldplaneeringus on mingi valdkond reguleerimata, kuid Kambja valla üldplaneeringus on see reguleeritud, tuleb arvestada Kambja valla üldplaneeringus toodut.

Suure-Kambja metsapark on rajatud Suure-Kambja mõisahoone juurde 18. sajandil, hiljem on seda täiendatud ning praegu on see metsistunud tiheda alusmetsa tõttu. Pargi põhjaosa moodustab pärnapuistu, mis põhjast ja kirdest piirneb parkmetsaga. Mõisahoone esine on palistatud lehistega, sealhulgas on säilinud kaks meie looduses haruldasena esinevat vana ja märkimisväärselt suurt euroopa lehist. Peahoone varemete eest avaneb vaade paisjärvele ja selle liivarannale. Iseloomustus: osaliselt hooldatud vabakujuline keskmise liigirikkusega (52 liiki) arhitektuuriliselt ja dendroloogiliselt väärtuslik park mitmete võõrpuuliikidega (sh üle 200 aasta vanused lehised). Pargis kasvab Eesti jämedaim euroopa lehis, ümbermõõt 440 cm. Pargi pindala 8,42 ha.

Vana-Kuuste park (3,5 ha) on rajatud 19. sajandi algul regulaarse pargina. Sellest ajast on pärit suured pärnad. Pargi omapäraks on üheliigilised lausistandused (euroopa lehis, harilik tamm, harilik pärn) 19. sajandi lõpust. Sellega püüti pargi regulaarsust hajutada. Mõisaaegsete puude sekka on viimasel ajal lisatud mitmeid uusi liike: harilik ebatsuuga, palsamnulg, punane tamm, sargenti õunapuu, pähklipuu, pensilvaania saar jt. Parki ilmestab väikese saarega tiik. Kogu parki hooldab Vana-Kuuste mõisas asuv Kuuste Põhikool, pargi haljastusse on oskuslikult sobitatud spordiväljakud. Segastiilis suhteliselt liigirikas (68 liiki) park. Pargi koosseisu kuuluvad pärnaalleed. Kaitse all alates 9.09.1964.

Kammeri park asub Pangodi-Vissi maantee ääres, Otepää maanteelt 6 km kaugusel. Park ümbritseb Kammeri mõisahoonet, milles asub alates 1973. aastast Kammeri kool. Park on rajatud 18. sajandil ning hiljem täiendatud vabakujulise puistuna. Praegu on pargis

mitmeid puuliike, (48 liiki) tagaväljakut iseloomustavad põlised nulu- ja lehisegrupid. Pargis on kaks põhjaveetoitelist tiiki. Pindala 4,91 ha. Kaitse all alates 9.09.1964.

Kodijärve park on rajatud künkjal asuva mõisahoone ümber, sealt avaneb vaade viiele järvele. Pargist viis kaseallee mõisaomanike matmispaigale, alleest on säilinud üksikud fragmendid. Kodijärve pargis on arvukalt põlispuud (49 liiki). Praegu asub Kodijärve mõisahoones hooldekodu. Pindala 2,57 ha.

Kambja määnd asub Kambja alevikus Tartu-Võru maantee ääres. See on omapärase lopsaka võraga puu, mille tüve ümbermõõt on 3,34 (3,5) meetrit ja kõrgus 11,5 meetrit. Kolme meetri kõrgusel hargneb määnd neljaks põhiharuks, oksad aga laskuvad peaaegu maani.

Ristimäänd kasvab Suure-Kambja-Prangli maantee ääres. See on 36,5 meetrit kõrge ning 2,86-meetrise ümbermõõduga põlispuu, mille tüvesse on kuni nelja meetri kõrgusele lõigatud ristid sealt möödunud matuserongide poolt. Tüvel on spiraalne koorevigastus, mis on tekkinud välgulöögist, ümbermõõt 286 cm (1,3), kõrgus= 36 m. Tüvel spiraalne koorevigastus (maakat andmed, Relve projekt); Ü= 310 cm (1,3); H= 39 m. Võra D= 17 m, võra algus 15,5 m. Tüves kuni 4 m kõrguseni lõigatud riste. (1997, 1999 a mõõtmised, Tartu KKT 2000); Seisund hea. Ü= 303 cm (1,3); H= 39 m. Tüvel sisselõigatud ristid. (1999. andmed, Eesti põlispuud). Asukoht: Elva metskond kv 065 eraldus 19. Kaitse alla võtmisel kv 107.

Kodijärve pärnad asuvad Tatra-Otepää maantee ääres Kodijärve pargi kohal paremal pool teed. Need kaks põlispuud on rohkem kui kolmemeetrise ümbermõõduga ja enam kui 20 meetrit kõrged, ühel puul on suured peaoksad murdunud. 2 puud. Suurem puu Ü= 338 cm (1,3); H= 21 m. Suuri oksti murdunud. (maakat andmed, Relve projekt); Looduskaitseline väärtus puudel väike. 1) Ü= 358 cm (1,3); H= 21 m. (1999. mõõtmised); 2) Ü= 337 cm (1,3); H= 20,5 m. (1974 a mõõtmised, Tartu KKT 2000); Seisund halb. 1. Ü= 352 cm (1,3); H= 26 m. 2. Ü= 326 cm. (1999. andmed, Eesti põlispuud). Iseloomustus: Paljud suured oksad murdunud.

Peeda jõe ja Idaoja hoiuala on kehtestatud NATURA 2000 aladeks Vabariigi Valitsuse määrusega 01.06.2006 nr. 129.. Antud ala on kaitse alla võetud nr 3260 – jõed ja ojad kaitseks. Kaitse all alates 15.06.2006.

Kollase kiviriku püsielupaiga kaitse-eeskiri on kehtestatud Keskkonnaministri 14. septembri 2005. määrusega nr 61 „Laialehise nestiku, soohiilaka ja kollase kiviriku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ (RTL 2005, 99, 1502). Püsielupaik (Tatra) asub Kambja vallas Tatra külas.

Sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse-eeskiri Matsi järve ääres Kavandu külas on kehtestamisel.

Kambja valla piires asuvad alljärgnevas tabelis esitatud kaitsealused liigid.

Kambja valla piires olevad kaitsealused liigid

Kaitsekategooria	Nimetus eesti keeles	Nimetus ladina keeles
I	Püsiksannikas	Swertia perennis
I	Sinine kopsurohi	Pulmonaria angustifolia
I	Väike-konnakatkas	Aquila pomarina

Kaitsekategooria	Nimetus eesti keeles	Nimetus ladina keeles
II	Russowi sõrmkäpp	Dactylorhiza russowii
II	Palu-karukell	Pulsatilla patens
II	Kärbesõis	Ophrys insectifera
II	Soohiilakas	Liparis loeselii
II	Väsu-liivsibul	Jovibarba sobolifera
II	Kollane kivirik	Saxifraga hirculus
II	Harilik käokuld	Helichrysum arenarium
II	Harilik sookäpp	Malaxis paludosa
II	Täpiline sõrmkäpp	Dactylorhiza cruenta
II	Ainulehine soovalk /sookäpp	Malaxis monophyllos
III	Balti sõrmkäpp	Dactylorhiza baltica
III	Aas-karukell	Pulsatilla pratensis
II	Harilik muguljuur	Herminium monorchis
III	Harilik käoraamat	Gymnadenia conopsea
III	Kuradi-sõrmkäpp	Dactylorhiza maculata
III	Vööthuul-sõrmkäpp	Dactylorhiza fuchsii
III	Kahkjaspunane sõrmkäpp	Dactylorhiza incarnata
III	Soo-neiuvaip	Epipactis palustris
III	Harilik käoraamat	Gymnadenia conopsea
III	Suur käopöll	Listera ovata
III	Hall käpp	Orchis militaris

Olemasolevate kaitse alla võetud maa-alade ja üksikobjektide kaitserižiimi ega asukohti üldplaneeringuga ei täpsustata. Kaitstavate taimeliikide kasvukohtade ulatus täpsustatakse vajadusel detailplaneeringu, ehitusprojekti jm koostamisel. Detailplaneeringute koostamisel tuleb kaitsealuste liikide esinemiskohtadel nende ulatuse täpsustamisel kasutada liigiekspertide abi.

6. Eeldatavalt keskkonnale avalduva olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, positiivse ja negatiivse mõju hinnang, hinnang inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele, jäätmetekke võimaluste hinnang ning mõju prognoosimiseks kasutatud meetodid.

Kambja valla üldplaneeringu realiseerimisega keskkonnale olulist negatiivset keskkonnamõju ei avaldata. Positiivset mõju avaldab kaitsealuste objektide, väärtuslike maastike ja roheline võrgustiku alade säilimine vastavalt planeeringus kavandatule. Planeeringuga ette nähtud puhke- ja virgestusalade rajamine ning olemasolevate konfliktide lahendamine (nt Tartu – Võru ja Tartu – Otepää maantee koridoris) parandab

elukeskkonda ning inimeste sotsiaalsete vajaduste rahuldamise võimalusi. Valitud konservatiivne ja alalhoidlik lähenemine tagab kultuuripärandi säilimise, väldib ebasoovitavaid mõjusid pinnasele ja maastikele, kliimale, vee ja õhu kvaliteedile. Jäätmete planeeringu realiseerimisest ei suurene.

Alternatiivide kaalumisel kasutatud printsiibid ja erinevate alternatiivide keskkonnamõjud on ära toodud ptk 3.

Mõjude prognoosimiseks kasutati järgmisi meetodeid.

Juriidiline analüüs seaduste ja maa-alade, sh looduskaitseobjektid ja NATURA 2000 alad, kasutust reguleerivate EL direktiivide ja kehtivate planeeringute (maakonnaplaneering, Pangodi MKA ÜP jmt) osas.

Kõigi otsuste ja alternatiivide vahel valiku tegemisel kontrolliti ostuse/valiku kooskõla seaduste ja kehtivate planeeringutega.

Ökoloogiline analüüs kaitseväärtusega elupaikade ja neile avalduvate keskkonnamõjude hindamiseks.

Kõigi analüüside puhul kasutati nimekirja meetodit, mis toob välja keskkonnale mõju avaldavad tegurid ning vajadusel hindamismaatriksi meetodit, mis võimaldas eksperthinnangu meetodil hinnata erinevate tegurite keskkonnamõju intensiivsust, tegurite võimalikke koosmõjusid ning võrrelda alternatiive. Enamikul juhtudel kujunes alternatiive moodustavate otsuste /võimaluste vahel valimine planeeringurühma arutelus konsensuslikult ning ekspertidena tegutsesid planeeringurühma kaasatud spetsialistid.

7. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülene keskkonnamõju.

Erinevatel mõjudel negatiivseid sünergilisi toimeid ette näha ei ole.

Piiriülene keskkonnamõju puudub.

8. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed.

Kambja valla üldplaneeringu realiseerimisega keskkonnale olulist negatiivset keskkonnamõju ei avaldata.

Tartu – Võru maantee ümberehitusel (mis eeldatavalt jääb väljapoole üldplaneeringu kehtivust) vajadusel ette näha liiklusohutust tagavad ning konflikte leevendavad meetmed (kahetasandilised ristumised, müratõkked).

9. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel käsitletud alternatiivsete arengustsenaariumide valik.

Üldplaneeringu null-alternatiiv on üldplaneeringu tegemata jätmine, mis oleks vastuolus Planeerimiseseaduse ja seda täpsustavate juriidiliste aktidega, mistõttu seda alternatiivi tõsiselt ei kaalutud. Sisuliselt tähendaks üldplaneeringu tegemata jätmine ka üldplaneeringu tegemise käigus peetud läbirääkimiste ärajäämist ning omasoodu toimuvaid

arengulisi protsesse, mis kokkuvõttes oleksid ohtlikud looduskeskkonnale (nt võimalikud ehitustegevuse surved kaitsealustel maadel või nende lähikonnas, tasakaalulise üldpildi puudumine detailplaneeringute lähteülesannete formuleerimisel ning sellest tulenev võimalik oht väärtuslikele maastikele), sotsiaalsele elukeskkonnale (maanteearengukoridori maakasutus sellest tuleneda võivate konfliktidega).

Üldplaneeringu põhialternatiiv oli konservatiivne olemasolevast asustusest ning traditsioonilisest maalises eluviisist lähtuva ja vallas realselt eksisteerivaid arengumootoreid arvestava elukeskkonna loomine, mida väljendavad üldplaneeringu ruumilise arengu põhimõtted (vt ptk. 1).

Teine võimalik alternatiiv oluks radikaalsemate muutuste kavandamine, mis tähendaks üksikutes piirkondades olulisi elukeskkonna muutusi ja valla kui terviku arengus juhuslikkuse suuremat osakaalu (juhul kui ei arvestata reaalseid arengumootoreid, hakkavad realiseeruma üksikud elemendid ning tervikpildi tasakaalustatus satub ohtu, konkreetsete piiravate reeglite puudumisel satub ohtu detailplaneeringute tasakaalustatus jne). Suure tõenäosusega hakkab taoline alternatiiv suuremal või vähemal määral lähenema null-alternatiivile ehk planeeringu puudumisele.

Oluline alternatiivide kaalumine on tehtud põhialternatiivi raamides üksikute piirkondade, maakasutuste ja teemade konkreetsetel lahendamisel (kas uus elumupiirkond või mitte, millistes piirides, missuguste piirangutega, millised peaksid olema piirangud väärtuslikel maastikel, asulates ja muudel aladel ehitamisel, erinevad lahendused teekoridoridele, erinevad lahendused kohaliku tähtsusega rohelise võrgustiku aladele täiendamaks maakonnaplaneeringuga kavandatud rohealasad), kus kombinatsioonide koguarv on väga suur. Kõigi konkreetsete otsuste langetamise juures kaaluti ka selle mõju üldisele planeeringu tasakaalu säilimisele.

Detailsemalt konkreetsete küsimuste alternatiivide kohta vt ptk 3.

10. Parima alternatiivse arengustsenaariumi leidmise viis.

Põhialternatiivi valik (vt üldplaneeringu ruumilise arengu põhimõtted (ptk. 1)) lähtus poliitilisest otsusest, mille taustaks on valla kollektiivne terve talupojamõistus.

Parima alternatiivi leidmise viis oli konsensusele jõudmine planeeringu töörühmas, kaasatud spetsialistide ning huvipoolte esindajatega ja avaliku huviga.

Konkreetsete otsuste puhul oli parima alternatiivi leidmise peamiseks viisiks probleemi igakülgne analüüs planeeringu osaliste läbirääkimiste käigus, kusjuures läbirääkimiste aluseks ja kontrolliks kaasati vajadusel eksperthinnangud (otsuste vastavus seadustele, keskkonnaohutus, erinevate osapoolte (Maanteeamet, Eesti Raudtee, Päästeteenistus, Maavalitsus, Keskkonnateenistus jne) huvide arvestamine. Alternatiivide keskkonnamõjude analüüsimise ning võimalike ohtlike keskkonnamõjude vältimise seisukohalt on taoline samm-sammuline lähenemine igati õigustatud, keskkonnamõjude seisukohalt on konservatiivne ja olemasolevat respektiiv ning säilitav alternatiiv ka parim kui vähima keskkonnamõjuga lahendus.

Alternatiivide valiku ja eelistuste kohta vt ka ptk 3.

11. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine ja avalikkuse kaasamine.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine lahendati planeeringu valmimises pideva osalemise teel – kõigi oluliste arutelude, olukorraga tutvumise ning analüüside juures osales ka keskkonnamõtjude hindaja, kes vajadusel tegi korrektiivse planeeringulahenduste joonistamisel ja/või piiravate tingimuste sõnastamisel võimalike planeeringust tulenevate ebasoovitavate keskkonnamõtjude vältimiseks. Osalemine parima planeeringualternatiivi leidmisel ja lahenduste valiku mõjutamisel on planeerimisdokumendi võimaliku keskkonnamõtju vähendamiseks ratsionaalseim viis.

Avalikkuse kaasamine toimus vastavalt seadusele. Keskkonnamõtju hindamise programm avalikustati (24.04 – 7.05.2006), toimus selle avalik arutelu (8. mail 2006) ja parandus/täiendusettepanekute arvestamine (tagasi ei lükatud ühtegi ettepanekut – kõiki ettepanekuid, mis valdavalt olid planeeringulahendust täpsustava iseloomuga, oli võimalik arvestada).

Keskkonnamõtju hindaja osales üldplaneeringu avalikel aruteludel, selgitas planeeringulahenduste erinevate alternatiivide võimalikke keskkonnamõtjusid, kuulas ära ettepanekud ja vastas küsimustele nii avalikus arutelus kui järgnevates vestlustes. Avalikule arutelule (koos planeeringuga) esitati vastavalt seadusele ka keskkonnamõtju strateegilise hindamise aruanne. Avalikule arutelule järgnes tehtud ettepanekute analüüs ja arvestamine.

Arutelud, milles keskkonnamõtju strateegilise hindamise ekspert osales ning kus otsiti konsensust konkreetsetes küsimustes:

Avalikud (kõik Kambja koolimajas):

Üldplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustus ja keskkonnamõtju strateegilise hindamise programmi avalik arutelu – 8. mai 2006.

Kohtumine Maanteeameti esindajaga 14. juuni 2006.

Avalikul väljapanekul (18. detsember 2006 kuni 15. jaanuar 2007 Kambja vallamajas, Kuuste raamatukogus, Unipiha algkoolis Pangodi külas, Kammeri koolis) oleva üldplaneeringu ja Keskkonnamõtjude strateegilise hindamise aruande avalik arutelu – 3. jaanuar 2007.

Üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasneva keskkonnamõtju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu – 7. veebruar 2007.

Planeeringu töörühma arutelud:

Alates 2006 kevadest töörühma koosolekud vatsavalt vajadusele.

14. juuni 2006 kohtumine Maanteeametiga (enne avalikku arutelu), sh tutvumine probleemsete piirkondadega looduses.

Üldplaneeringu avalikustamise perioodil tehtud ettepanekute arutelu 22. jaanuaril 2007 kell 13.00 Kambjas.

12. Raskused, mis ilmsid keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel.

Raskusi ei ilmnud. Planeeringu arutelude ja sellega seotud keskkonnamõtjude hindamise seisukohalt keerulisimad olid olukorrad, kus planeeringus tuli arvestada vallast sõltumatute arengukavadega, milliste tegelik realiseerimine on kaugemas tulevikus kui üldplaneeringu periood, neist olulisim on Tartu – Võru maantee rekonstrueerimine valla territooriumil. Siiski õnnestus Maanteeametiga läbirääkimiste tulemusena täpsustada maantee rekonstrueerimise vajadused ning selleks reserveeritav koridor.

13. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja mõõdetavad indikaatorid.

Tartumaa Keskkonnateenistus on kehtestanud planeeringu kohta järgnevad seiremeetmed:

1. Planeeringu rakendamisel tuleb tagada rohevõrgustiku alade säilimine ning üldplaneeringuga kehtestatud normidest (planeeritavate kruntide suurus jne) kinnipidamine.
2. Tagada tuleb kaitsealuste liikide kaitse, taimede kasvukohtade läheduses toimuvate arendustegevuste juures tuleb kasutada liigieksperide abi, et vältida kaitsealuste liikide hävitamist ja kasvutingimuste muutust selliselt, et pole tagatud liikide soodne seisund. Vajadusel tuleb teostada seiret, et hinnata arendustegevuse järgset mõju.

Kokkuvõte.

Kambja valla üldplaneeringu põhialternatiiv on konservatiivne olemasolevast asustusest ning traditsioonilisest maalisest eluviisist lähtuva ja vallas reaalselt eksisteerivaid arengumootoreid arvestava elukeskkonna loomine, mida väljendavad üldplaneeringu ruumilise arengu põhimõtted. – säilitada ja edasi arendada kaasaegset ja inimsõbralikku elukeskkonda; väljakujunenud keskuste arendamine ja osaline laiendamine; olemasolevat infrastruktuuri maksimaalselt ära kasutatav hoonestus; Tartu linna rekreatiivse ja majandusliku tugialana toimiv elu- ja töökeskkond; väärtusliku metsa- ja põllumaa ning maastike säilitamine ja väärtustamine ning sihtotstarbeline kasutamine.

Kambja valla ruumilise arengu põhimõteteks kavandab üldplaneering: kaasaegse ja inimsõbraliku elukeskkonna säilitamise ja edasi arendamise; väljakujunenud keskuste arendamise ja osalise laiendamise; olemasoleva infrastruktuuri maksimaalse ära kasutamise hoonestuse rajamisel; Tartu linna rekreatiivse ja majandusliku tugialana toimiva elu- ja töökeskkonna loomise; väärtusliku metsa- ja põllumaa ning maastike säilitamise ja väärtustamise ning sihtotstarbelise kasutamise.

Kambja valla üldplaneeringu alternatiividena käsitleti keskkonnamõju strateegilise hindamise juures võimalikke erinevaid lahendusi olulistes üksikküsimustes, põhialternatiiviks kujunes reeglina mingitest lähtekohtadest ja vajadustest tulenev optimaalne lahend ning sellega võrreldavate alternatiivide hulga (põhimõtteliselt avatud hulk kõikvõimalikke lahendeid) moodustasid optimaalsest erinevad võimalikud otsustused,.

Seega on alternatiivide võrdlemisel üldplaneeringus oluline pigem küsimuse lahendamise põhimõtte kui konkreetne lahendus ja optimaalse põhialternatiiviga võrreldavad alternatiivid oleksid optimaalsest erinevate printsiipide järgimine või printsiibi puudumine.

Välja toodi järgmised olulisemad valdkonnad, millistes lahenduse põhimõtteid keskkonnamõju strateegilise hindamise juures kaaluti.

I üldine lähenemine: põhialternatiiv traditsioonilise maaelule iseloomuliku keskkonna säilitamine valla arenguks vajalike eelduste loomisega. Erinevad alternatiivid on kontrollimatu tiheasustusalade teke (nn karbikülad) ja hajaasutuse liigne täisehitamine, väärtuslike maastike ja vaadete kadumine, konfliktid valda läbivate maanteed ääres.

II Huvikonfliktide lahendamine maanteedkoridorides: Kambja alevi ümbersõit, Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa maantee koridor Kambja alevi läbimisel. Põhialternatiivi printsiibiks on sujuvalt toimiv maantee, mis võimalikult vähe lõhub asutusstruktuuri, väldib tiheasustusalade arendamist kahel pool maanteed.

III Maastike ja asustusstruktuuri tagamine: maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste määramine, tiheasustusalade valik, asustustiheduse reguleerimine väärtuslikel maastikel.

Tiheasustusalade valiku puhul oli oluline printsiip piirduda realselt vajalike alade piiritlemisega, kus on tiheasutuse rajamine otstarbekas, millel on majanduslik ja kinnisvaraarenduslik potentsiaal ning vältida ebarealistlike (ja seega tõenäoliselt poolikult realiseeruvate alade kavandamist). Asustustiheduse planeerimiseks seati üldplaneeringus erinevad piirangud hajaasutuse ja tiheasutuse jaoks. Võimalike piiravate printsiipidena kaaluti nii minimaalse krundi suuruse kui hoonekomplekside vahelise minimaalse kauguse kasutamist.

IV Kaitsealuste alade/objektide ja roheline võrgustiku säilimine. Põhialternatiiviks kujunes kaitsealuste objektide säilimise tagamine ning roheline võrgustiku terviklikkuse, sidususe ning võrgustikus piisavate tuumikalade säilimine. Selleks täpsustati maakonnaplaneeringuga pakutud rohelist võrgustikku ning lisati sinna olulisi koridore ja tuumikalasid. Seati ka piirangud rohevõrgustiku aladel ehitamiseks.

Kambja valla üldplaneeringu realiseerimisega keskkonnale olulist negatiivset keskkonnamõju ei avaldata. Positiivset mõju avaldab kaitsealuste objektide, väärtuslike maastike ja roheline võrgustiku alade säilimine vastavalt planeeringu kavandatule.

Aruande koostamisel raskusi ei ilmnunud, piiriülest keskkonnamõju ette näha ei ole, seire vajadus puudub. Keskkonnamõju strateegiline hindamine toimus planeeringu valmimise käigus.

Lisa 1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm ja selle avaliku arutelu protokoll.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Kambja valla üldplaneering.

Kavandatava tegevuse eesmärk.

Valla üldplaneering, maa-alade kasutusotstarvete seadmine, keskkonnatingimuste ja muude piirangute püstitamine.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus

Kambja valla territoorium. Lähiumbruse osas sellega piirnevate naabervaldade ala.

Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse ja võimaliku mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Valla üldplaneeringuga kujundatakse valla ruumilise arengu põhimõtted; hinnatakse kavandatava ruumilise arenguga kaasnedavad võivad majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised mõjud ning looduskeskkonnale avalduvad mõjud ning selle alusel seatakse säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimused; määratakse maa- ja veeladele üldised kasutamise- ja ehitustingimused; määratakse detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud; määratakse maareformi seaduse tähenduses tiheasustusega alad; määratakse miljööväärtsuslikud hoonestusalad, väärtuslikud põllumaad, pargid, haljasalad, maastikud, maastiku üksikelemendid ja looduskooslused ning seatakse nende kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine; seatakse roheline võrgustiku toimimist tagavad tingimused; määratakse teede ja tänavate, raudteede, sadamate ja lennuväljade asukoha ning liikluskorralduse üldised põhimõtted; määratakse vajaduse korral eraõigusliku isiku maal asuv tee avalikult kasutatavaks teeks (teeseaduses sätestatud korras); määratakse põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohad; määratakse puhke- ja virgestusalad; täpsustatakse ranna ja kalda piiranguvööndid ning ehituskeeluvööndid looduskaitseaduses sätestatud korras; vajaduse korral tehakse ettepanekud kaitse alla võetud maa-alade ja üksikobjektide kaitsereežiimi täpsustamiseks, muutmiseks või lõpetamiseks; vajaduse korral tehakse ettepanekud maa-alade ja üksikobjektide kaitse alla võtmiseks; määratakse vajaduse korral riigikaitse otstarbega maa-alad ning täpsustatakse maakonnaplaneeringus määratud riigikaitse otstarbega maa-alade piirid

Üldplaneering võib põhjendatud vajaduse korral sisaldada kehtestatud maakonnaplaneeringu muutmise ettepanekuid.

Üldplaneering on kavandatud nii, et ohtlike keskkonnamõjusid see endaga kaasa ei too, kaitsealuseid alasid ega NATURA 2000 objekte ohtu ei sea, ohtlikku mõju inimeste tervisele planeeringu realiseerimisega ei kaasne.

Piiriülest keskkonnamõju ette näha ei ole.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu

Kambja valla elanikud, Kambja valla territooriumil tegutsevad sotsiaal- ja kultuuriasutused, Kambja valla territooriumil tegutsevad ettevõtted, Kambja Vallavalitsus ja Volikogu, Tartumaa keskkonnateenistus (sh ka kui Kambja valla territooriumil paiknevate kaitsealade, üksikobjektide, püsielupaikade ja Natura 2000 objektide valitseja), Riikliku Looduskaitsekeskuse Jõgeva-Tartu regioon, Eesti Keskkonnauhenduste Koda), Lõuna Eesti Päästkeskus, Maanteeamet, Eesti Raudtee, Tartu Maavalitsus, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium.

Elanike huvi on seotud elamistingimustega, valla territooriumil tegutsevate asutuste ja ettevõtjate huvi elamis- ja tegutsemistingimustega, Keskkonnateenistuse ja Looduskaitsekeskuse huvi valla territooriumil paiknevate kaitstavate loodusobjektidega.

Maanteeameti huvisfääri jäävad valda läbivad riiklikud maanteed, Eesti Raudtee huvi on seotud valda läbiva raudteega, Päästeteenistuse huvisfääri jääb ligipääsetavus vajalikele objektidele, Keskkonnaministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi (võimalik) huvi puudutab maakasutuse võimalikke muudatusi ning kultuurimälestiste säilimist. Kõigi nimetatud isikute ja asutuste huvid täpsustatakse programmi avaliku välja paneku perioodil ning avaliku arutelu käigus.

Keskkonnamõju hindamisel kasutatav hindamismetoodika.

Juriidiline analüüs seaduste ja maa-alade, sh looduskaitseobjektid ja NATURA 2000 alad, kasutust reguleerivate EL direktiivide ja kehtivate planeeringute (maakonnaplaneering, Pangodi MKA ÜP jmt) osas.

Ökoloogiline analüüs kaitseväärtusega elupaikade ja neile avalduvate keskkonnamõjude hindamiseks.

Kõigi analüüside puhul kasutatakse nimekirja meetodit, mis toob välja keskkonnale mõju avaldavad tegurid ning hindamismaatriksi meetodit, mis võimaldab eksperthinnangu meetodil hinnata erinevate tegurite keskkonnamõju intensiivsust, tegurite võimalikke koosmõjusid ning võrrelda alternatiive.

Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise ning selle tulemuste avalikustamise ajakava.

Tegevused keskkonnamõju hindamisel.

Tutvumine taotletava tegevuse ning taustamaterjalidega.

Materjalide ja pakutud lahenduste/alternatiivide analüüs keskkonna, loodusliku mitmekesisuse ja looduskaitse, sh NATURA 2000 objektide kaitse korraldamise, veekogude kaitse, sotsiaalmajandusliku elukeskkonna osas.

Arutelu taotleja/arendaja, planeeringukonsultandi ning keskkonnateenistusega.

Strateegilise keskkonnamõtjude hindamise aruande koostamine ja keskkonnatingimuste seadmine.

Osalemine keskkonnamõtju hindamise (programmi, aruande ja vajadusel muude dokumentide) avalikul arutelul ning tehtavate muudatusettepanekute võimaliku keskkonnamõtju hindamine.

Ajakava.

Viidatud nädalad on nädalad planeeringu algatamisest):

10. nädal (3.04. – 7.04.2006) – Keskkonnamõtjude hindamises kokku leppimine, Vallavalitsus esitab kogunenud materjalid eksperdile, esialgne arutelu.

11. nädal (10.04 – 13.04.2006) – Tutvumine planeeringu materjalidega, esimene analüüs, võimalike oluliste keskkonnamõtjude väljatoomine, keskkonnamõtju hindamise programmi koostamine ja esimene strateegiline keskkonnamõtju hindamine.

12. nädal (17.04 – 21.04.2006) – Võimalike oluliste keskkonnamõtjude ja Keskkonnamõtju hindamise programmi esitamine Vallavalitsusele liitmiseks ÜP avaliku eelväljapaneku materjalide juurde.

13-14. nädal (24.04 – 7.05.2006) SKMH programmi avalik väljapanek koos planeeringu eskiislahenduste avaliku väljapanekuga.

15. nädal (7.05.2006) – SKMH programmi avalik arutelu.

18. nädal (29.05 – 2.06.2006) – Osalemine avalikul väljapanekul tehtud ettepanekute analüüsi töökoosolekul.

19-20. nädal (5.06 – 16.06.2006) – Strateegiline keskkonnamõtju hindamine ja aruande esimese versiooni koostamine.

21. nädal (19.06 – 22.06.2006) – Esialgse SKMH aruande esitamine Vallavalitsusele ja planeeringut kokku panevale K&H konsultandile. Probleemide ja lahenduste arutelu. Keskkonnamõtjude hindamise kooskõlastamiseks esitatava aruande koostamine.

22. – 31. nädal – SKMH aruanne on koos ÜP-ga kooskõlastamisel.

32. nädal (4.09 – 8.09.2006) – SKMH aruande täiendamine kooskõlastamise käigus tekkinud vajalike parandustega.

33. nädal (11.09 – 15.09.2006) – Osalemine avalikku väljapanekut tutvustaval arutelul.

37. nädal (9.10 – 13.10.2006) – Osalemine avaliku arutelu eelsel koosolekul.

40. nädal (16.10 – 3.11.2006) – Osalemine avalikul arutelul. Avaliku arutelu käigus tehtud ettepanekute analüüs ning SKMH aruande täiendamine.

13. 42. nädal (13.11 – 17.11.2006) – SKMH lõplik vormistamine kehtestamiseks.

Andmed strateegilise planeerimisdokumendi koostaja kohta ning eksperdi nimi.

Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja:

Kambja vallavalitsus

Kesk 2 Kambja, 62001 Tartumaa, tel 7416 335, vald@kambja.ee

Ekspert:

Heiki Kalberg, AS K&H

Turu 45d Tartu, tel 730 8139, 509 1874, heiki.kalberg@askh.ee

Strateegilise keskkonnamõju hindamise ekspert

Tõnu Oja.

Sepavälja 39, Tartu 50115, 5037049, tonu.oja@ut.ee

Kambja valla üldplaneeringu lähteseisukohti ja eskiislahendusi tutvustava ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku arutelu P R O T O K O L L

Kambjas

08. mai 2006.a.

Arutelu algas kell 17,

lõppes kell 19.30

Arutelul osalenute nimekiri lisatud protokollile.

Arutelu juhtis AS K&H projektijuht Heiki Kalberg,
protokollis vallasekretär Reet Kiuru.

Päevakord:

Kambja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiisi tutvustus

Kambja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi tutvustus ja arutelu

1. Kambja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiisi tutvustus

Üldplaneeringu lähteseisukohti ja eskiislahendust tutvustas projektijuht Heiki Kalberg. Repliikidega esinesid vallavanem Ivar Tedrema ja vallaarhitekt Vadim Tšentropov.

Otsustati arutelu ja ettepanekute tegemine jätta peale teist päevakorrapunkti.

2. Kambja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi tutvustus ja arutelu

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi tutvustas ekspert Tõnu Oja.

Programmile oli avaliku väljapaneku ajal tulnud parandus- ja täpsustusettepanekuid Riikliku Looduskaitsekeskuse Jõgeva-Tartu regionilt. Nende ettepanekutega otsustati programmis arvestada.

Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht Jaanus Välja tegi ettepaneku huvitatud isikuks panna ka keskkonnaiühendused, selle ettepanekuga arvestati.

Tõnu Oja

21

Kuna arutelule tulla lubanud Maanteeameti esindaja kohale ei ilmunud, siis sisulist arutelu väga problemaatiliseks kujunenud Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa maantee uue trassi asukoha valiku ümber (Kambja alevikust ümbersõit) ei saanud läbi viia. Kambja ümbersõidu kohta tehti järgmised ettepanekud:

Uue tee ehitamisel võtta tarvitusele meetmed olemasolevatele hoonetele kahjuliku mõju vähendamiseks.

Loobuda uue tee ehitamisest ja laiendada olemasolevat, lammutades teele ettejäädvaid majad (Võru mnt 1 Kambjas).

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel pöörata rohkem tähelepanu Maanteeameti seisukohtadele Kambja ümbersõidu kohta.

Tartumaa keskkonnateenistuse esindaja Ivo Ojamäe juhtis tähelepanu, et reovee kogumisalad tuleb määrata üldplaneeringuga. See parandus otsustati sisse viia ja need alad planeeringuga ära määrata.

Heiki Kalberg
projektijuht

Reet Kiuru
protokollija

Lisa 2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll.

Lisatud dokumendi lõppu.

Lisa 3. Asutuste ja isikute ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning ülevaade nende arvestamisest või arvestamata jätmise põhjustest.

Laekus üks kirjalik ettepanek – Tartumaa keskkonnateenistuse kiri 12.12.2006 nr. 41-12-1/4628. Kõik ettepanekud planeeringus kajastamiseks ning keskkonnamõju hindamise aruande täpsustamiseks on arvestatud.

Kinnitamiseks esitatud aruande kohta esitas Keskkonnateenistus neli täpsustavat märkust ja kaks meedet seireks, mis kõik on aruandesse sisse kantud ning arvestatud.

KESKKONNAMINISTEERIUM
Tartumaa Keskkonnateenistus

Kambja Vallavalitsus
Kesk 2; Kambja
62001 TARTUMAA

Teie: 22.11.2006 nr 14-11/819

Meie: 12.12.2006 nr 41-12-1/4628

Kambja valla üldplaneeringu KSH

Tartumaa keskkonnateenistus esitab üldplaneeringu KSH aruande kohta järgnevad seisukohad:

- Aruandest ei selgu, et kas tegelikkuses hindamist on ka läbi viidud. Aruanne on äärmiselt üldsõnaline ja ei esita objekte, mida analüüsi ja milliseid alternatiive kaaluti. Aruanne peaks sisaldama sisulisi põhjendusi, milleni töö käigus mingi ala piiritlemisel jõuti või millised olid kaalutlused tiheasustusalade välja jätmiseks, millised olid erinevad trassikoridorid jne.
- Kaitstavate loodusobjektide osas tuleks aruandes detailselt välja tuua mõjud ja keskkonnakaalutlused, kuna keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse § 40 lg 3 p 3 kohaselt peaks vältima mitmekordset hindamist, ja et üldplaneeringu KSH alusel oleks vallal olemas põhjendused kaalutusotsuse tegemiseks, millal tuleks detailplaneeringu algatamisel algatada ka keskkonnamõtjude hindamine. Käesolev aruanne on liiga üldsõnaline.
- Peatükis 6 on loetletud meetodid, mida kasutati. Kuid aruandest ei selgu, millised olid analüüside detailid ning millised negatiivsed arenguvariandid välistati, kui planeeringus on ainult positiivsed. Välja on toodud kasutatud nimekirjade, maatriksi ja eksperthinnangu meetod. Aruandest ei leia selle tõestuseks neist ühtegi.
- Alternatiivid on toodud äärmiselt suured ja üldised. Alternatiivide kaalumise on üldsõnaline ja mitte veenev. Detailsemate alternatiivide kaalumise tuleks ka konkreetselt kajastada aruandes, et planeeringuvaidluste lahendamiseks oleks omavalitsusel selgelt esitatav alusmaterjal. Alternatiivide leidmise selgitus on äärmiselt üldine.
- Aruandes kinnitatakse, et strateegiline keskkonnamõtjude hindaja oli planeeringu valmimise juures. Aruande üldsõnalisus seda siiski ei veena.

KAMBIA VALLAVALITSUS

"13." 12 2006 a
nr 14-12-1/335

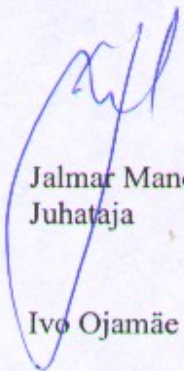
Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 730 2240
faks 730 2241
tkt@tartu.envir.ee

Postiaadress:
Aleksandri 14
51004 TARTU

Tartumaa keskkonnateenistus on järelevalvajana seisukohal, et sellisel kujul aruannet heaks kiita ei saa, kuna sellest ei ole omavalitsusele järgnevate kaalutusotsuste tegemiseks abi. Aruanne ei vasta programmile, kuna programmis loetletud analüüsid ei ole tuvastatavad, loetlemata on Natura kaitseväärtused, reoveekogumisalade määratlemise hindamine jne. Palun aruandes parandada ka trükivead.

Lugupidamisega

Jalmar Mandel
Juhataja

Ivo Ojamäe 7302 252

**Kambja valla üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasneva keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu
P R O T O K O L L**

Kambjas

07. veebruar 2007.a.

Arutelu algas kell 18,
lõppes kell 18.40

Arutelul osalenute nimekiri lisatud protokollile.

Arutelu juhtisid AS K&H projektijuht Heiki Kalberg, KSH ekspert Tõnu Oja,
protokollis vallasekretär Reet Kiuru.

Päevakord:

1. Kambja valla üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste arutelu
2. Kambja valla üldplaneeringu elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku tulemuste arutelu

1. Kambja valla üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste arutelu

Vallavanem Ivar Tedrema sissejuhatav sõnavõtt.

Heiki Kalberg selgitas planeeringu avaliku arutelu läbiviimise põhimõtteid, korda ja õiguslikke aluseid. Üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek oli ajavahemikul 18.12.2006 kuni 15.01.2007.a. Avaliku väljapaneku ajal 3. jaanuaril 2007. a korraldati planeeringut ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet tutvustav avalik arutelu.

Heiki Kalberg luges ette Kambja Vallavolikogu vallaplaneeringu ja eelarvekomisjoni 22.01.2007 koosoleku protokollis komisjoni ja vallavalitsuse seisukohtadest üldplaneeringu avaliku väljapaneku ajal laekunud ettepanekute ja vastuväidete kohta. Kõigi koosolekul osalenud ettepanekute esitajate käest küsiti, kas nad nõustuvad komisjoni seisukohtadega.

Harri Pärsim nõustus komisjoni ettepanekutega, roheline koridori laiendamist ei soovinud.

Mart Laan nõustus komisjoni ettepanekute ja tehtud planeeringu muudatustega.

Kalju Veski nõustus komisjoni ettepanekutega.

Vana-Kuuste piirkonna 28 elaniku ettepanekute kohta komisjoni seisukohtadele vastuväiteid ei olnud.

Arutelu tulemusena ühtegi planeeringuvaidlust üles ei jäänud.

2. Kambja valla üldplaneeringu elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku tulemuste arutelu

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet tutvustas ekspert Tõnu Oja.

Aruandele oli avaliku väljapaneku ajal tulnud parandus- ja täpsustusettepanekuid Tartumaa Keskkonnateenistusest. Nende ettepanekutega otsustati aruandes arvestada ning täiendada ja täpsustada aruannet.

Heiki Kalberg
projektijuht

Reet Kiuru
protokollija

**Kambja valla üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasneva keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku tulemuste avalikul arutelul
osalenute**

NIMEKIRI

Kambjas

7.veebuaril 2007

Jrk.nr	Nimi	Amet	allkiri
1	Marek Palusoo	Juhataja	
2	Ludres Noore	lühigi insidaja	
3	Mart Malm	ehitaja	
4	Marika Malm	med. töötaja	
5	Lõkk Juhon	Pentoo	
6	Urmo Ojalu	maaler	
7	Mikeli Nosmi	põõmesaadje	
8	Gerli Nosmi	õpilane	
9	Anne Kuningas	juhataja	
10	Kalju Nosmi	juhataj.	
11	Tom Oj	KSH elurpant	
12	Viljar Nosmi	plekksepp	
13	Deiba Nosmi	Pagar-konduiter	
14	Madi Laan	üliõpilane	
15	Siive Laan	teostuskauustaluk	
16	Rajna Laan	kaamadupidaja	
17	Mart Laan	FIE	
18	Ene Kasoorg	ühvoloog	
19	Kaie Palusoo	teemataja	
20	Müri Lammäe	Tante LV ametnik	
21	Jani Tõrõn	Tante LV ametnik	
22	JANNE TREIAL	MÜÜGIJAHIT	
23	Annel Kõngas	maamõnik kambja vv	
24	Flens Telling	pensionär.	
25	Mati Luik	vallaõudloog. esimees	
26	Peep Rannik	vallaõudloog. liig	
27	Aivi Paumets	ehituseõnik	

Jrk.nr	Nimi	Amet	alkiri
28	Reet Kiuru	hallasekretär	
29	Taivo Pruuts	Kamryä VV	
30	Juan Tedrema		
31	Heiki Kalberg	AS leZH konsultant	
32	Juan Tedrema	Kamryä VV	
33			
34			
34			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			
43			
44			
45			
46			
47			
48			
49			
50			
51			
52			
53	/		
54			
55			

**TARTUMAA
KAMBJA VALLAVALITSUS**

Tartumaa Keskkonnateenistus
Aleksandri 14
51004 Tartu

Meie 04.05.2007 nr 14-16/.....^{3JP}

Kambja valla üldplaneeringu kooskõlastamine ja selle keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande heakskiitmine

Esitame Teile kooskõlastamiseks Kambja valla üldplaneeringu, kus on
arvestatud Teie 29.11.2006 kirjas nr 41-12-3/3157-2 toodud märkustega ning
heakskiitmiseks KSH aruande, mida on täiendatud vastavalt Teie 12.12.2006
kirjas nr 41-12-1/4628 toodud seisukohtadele.

Lugupidamisega

Ivar Tedrema
vallavanem

Taivo Prants 7416207